

Mavi

Bir ocuđun ♥ Sesi

Dr. Vakkas YALÇIN

Dr. Vakkas YALÇIN

MAVİ: BİR ÇOCUĞUN ♥ SESİ

ISBN 978-625-7740-10-4
DOI 10.14527/9786257740104

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Temmuz 2021, Ankara

Yayın-Proje: Özge Yüksek
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Kıymetlilerim,
Mehmet ve Elif'e
Biricik eşime, anneme, babama...

Dr. Vakkas YALÇIN

Akademisyen Vakkas Yalçın 1988 yılında Adıyaman'ın Besni ilçesine bağlı küçük bir köyde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini bu köyde tamamladıktan sonra 2010 yılında Muş Alparslan Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl kısa süreli de olsa okul öncesi öğretmeni olarak ücretli öğretmenlik yaptıktan sonra ardından 1 yıl kadrolu okul öncesi öğretmeni olarak görev yaptı. "Daha farklı ve daha fazla şeyler yapmalıyım" düşüncesiyle 2012 yılında Hakkâri Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Akdeniz Üniversitesi'ndeki dil eğitiminin ardından Kilis 7 Aralık Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 2013 yılında başladığı, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı'ndan 2016 yılında mezun olarak Okul Öncesi Eğitimi alanında Bilim Uzmanı unvanını aldı. Aynı yıl Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Doktora Programı'na başladı ve 2020 yılında Doktor unvanını aldı.

Vakkas Yalçın, erken çocuklukta 21. yy becerileri, değerler ve karakter eğitimi, okul öncesi dönemde STEM eğitimi ve aile eğitimi alanlarında teorik ve uygulamalı çalışmalar yürütmektedir. Süperbaba Okulları'nın kurucusu olan Vakkas Yalçın, mesleğinin tüm zorluklarına rağmen mesleğini aşkla yapan, farklı düşünen, farklı gören, yaratıcı ve problem çözmeye odaklı, üretmeyi seven bir karaktere sahiptir. Halen bir üniversitenin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğretim elemanı olarak görev yapan Vakkas Yalçın, evli ve iki çocuk babasıdır.

ÖN SÖZ

İnsanlık tarihi boyunca ideali arama arzusu, çocuk yetiştirme konusunu sürekli konuşulur, tartışılır konulardan biri hâline getirmiştir. İdeal çocuk yetiştirme konusu bir yana, bir çocuk dünyaya getirmek ve onu en iyi şekilde yetiştirmek, büyütmek her anne-babanın hayalidir. İşte, *Mavi* tam da bu tartışmalı konuda “En iyi şekilde nasıl çocuğumuzu yetiştirebiliriz?”in yanıtını arıyor. *Mavi* bazen okuyucuya yol gösteriyor bazen de durum betimlemesi yapıyor. Yani olayın her iki sonucunu da ortaya koyuyor ve kararı sana bırakıyor.

Mavi, okuyuculara empatinin farklı bir boyutuyla, yani “çocukça düşünme sanatı”ıyla durumlara ve olaylara çocuk gözüyle bakma fırsatı sunuyor. Bazen de “özgür alan”dan, “zihin inşası”ndan ve bunların çocuklar üzerinde yaratabileceği etkilerden bahsediyor. Bir tür çocuk yetiştirme yaklaşımı olan “gözcü ebeveynlik” yaklaşımının nasıl uygulanabileceğini anlatıyor. *Mavi*, çocuk yetiştirmeye ilgili yazılan çoğu kitabın aksine ayrıntılı betimlemeler ve somut örneklerle bahsedilen her konunun okuyucu tarafından kolaylıkla uygulanmasına imkân tanıyor. Çünkü *Mavi*, çocuk yetiştirmenin aslında bir çocuk büyütmekten çok daha öte; bir yaşamın, geleceğin inşası olduğunun farkında. Biz yetişkinler olarak aslında sadece bir çocuk büyütüyoruz, Dünya’nın, Evren’in geleceğini inşa ediyoruz.

Aslında *Mavi*, odağında çocuk olan herkes için yazıldı: Bilim insanları, öğretmenler, öğrenciler, anne-baba ve adayları... Ama en çok da anneler ve babalar için yazıldı *Mavi*. Sözlerimizin, davranışlarımızın, tutumlarımızın bir çocuğun yaşamını nasıl etkileyebileceğini görebilmemiz açısından; bir çocuğun kişiliğine, yaşamına

ait tuğlalar bir bir konulurken neler yapmamız, nelere dikkat etmemiz gerektiğinin farkında olalım diye yazıldı *Mavi*. Ve en önemlisi bir çocuk gözüyle dünyayı anlamamız, algılamamız ve yorumlamamız açısından yazıldı. Kitapta, gebelik döneminden başlayarak 3 yaşına kadar ki süreçte yaşanabilecek durumlar ele alındı. Aslında bebeklik dönemiyle ilgili yazılacak o kadar çok şey var ki... Ancak, tüm herkese ulaşabilsin diye *Mavi*'de olay ve durumlar kısa, öz ve net bir şekilde verilmeye çalışıldı.

Kitabın temel amacı, okuyucunun kendi ebeveynlik sürecini gözden geçirmesi ve değerlendirmesini sağlamaktır. Bu kitap, okuyan her insanın kalbine sevgi tohumu ekebilmesi, kitapta kendinden bir parça bulması, davranışlarını değerlendirmesi, hayata bakış açısını değiştirebilmesi, hem kendi çocuklarında hem de diğer çocuklarda buradan öğrendiklerini uygulayabilmesi dileğiyle kaleme alındı. Senin kalbine dokunabildiyse *Mavi*, çoktan amacına ulaşmış demektir.

Dr. Vakkas YALÇIN
ORCID No: 0000-0002-8571-9203
Temmuz, 2021

Merhaba, ben üç yaşında kahverengi gözlü kıvrıkcık saçlı bir kız çocuğuyum. Adım Mavi. Bir kardeşim var henüz çok küçük sanırım bir aylık. O daha doğmadan bizimkiler neredeyse her şeyini hazırladı; odasını, yatağını, oyuncaklarını, kıyafetlerini, bezlerini bile.

Acaba annem ve babam benim için de bu kadar hazırlık yapmışlar mıydı?

Babam, “Neredeyse bir yıllık bütün kıyafet ve oyuncaklarını aldık her şey hazır.” diyor. Neye hazırsa artık... 😊

Aslında benim fikrimi de sorsaydınız kardeşim için ben de bir şeyler yapmak isterdim. Sizler gibi kıyafetler, oyuncaklar alamam belki ama sizlerin yapamadığı bir şeyi yapabilirim. Unutmayın, benim de kendime göre özel güçlerim var.

Tahmin edebildiniz mi ne olduğunu?

Sabır konusunda siz büyükler hiç iyi değilsiniz. Çabucak her şey olsun istersiniz. Bir de biz çocuklara sabırsız dersiniz!

Hay Allah'ım ya! 😊

Durun durun söyleyeyim, hemen kızmayın.

Söylüyorum sırrımı. Özel gücümün adı “çocukça düşünme sanatı”.

Evet, tüm sır çözüldü. Üç yıldır kimseye söylemediğim özel gücümü burada herkesle paylaşıyorum. Aslında sadece bana ait bir özel güçten bahsetmiyorum. Tüm çocuklarda olan bir özel güçten bahsediyorum. Görebildiğiniz, görmeye çalıştığınız takdirde tüm çocuklarda var aslında bu güç.

Ben bu özel güce “Çocukça Düşünme Sanatı (ÇDS)” diyorum. Sanat diyorum çünkü özel beceri ve çaba gerektiriyor. Sanat diyorum çünkü çok ince naif bir düşünme becerisi gerektiriyor. Bu özel gücü anlamamanın ilk yolu “empati”. Hani kısaca birinin yerine kendimizi koymak diye tanımladığımız ama aslında çok daha fazlası olan empati. Ço-

cocukça düşünme sanatı empatinin biraz daha fazlası; yalnızca kendini karşındaki kişinin yerine koyma değil, muhatap olduğun çocuğun yaş ve gelişim seviyesine uygun olarak bedenini, ruhunu, düşünceni onun yerine koyma, onun gibi düşünebilme becerisi. Mesela babamın Mavi olması gibi 🤔 Sanırım biraz karmaşık oldu. Dur bekle iyice açıklayacağım.

Kardeşim için hazırlık yaparken benim fikrimi sorsaydınız; bir çocuğun nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmayacağını, neleri sevip nelerle oynayacağını bir bir söyledim aslında.

Aldıklarınızın hepsi sizin gözünüzden, sizin beğendikleriniz, sizin zevkiniz, sizin seçtikleriniz...

Bir şeyi alırken hiç kendinize “Ben bir yaşında bir çocuk olsam nelerden hoşlanırdım?” ya da “Ben Mavi olsam

neleri giymek, nelerle oynamak isterdim.” diye sordunuz mu mesela?

Muhtemelen hayır.

İşte çocukça düşünme sanatı tam da böyle bir beceri.

Annem bana hep rahat olmayan ama güzel görünümlü kıyafetler alıyor, beni düşünmek yerine çevredeki insanların beğenisini düşünüyor. Kreşte biz oyunlar oynuyoruz; rahat kıyafetler daha rahat ve özgür olmamı sağlıyor. Bugün okula giderken annem giydirdi beni. Askılı bir kot pantolon üzerine pamuklu bir kazak, ayaklara sıkı sıkı çoraplar. Annem çok güzel olduğumu, bu kıyafetlerin çok yakıştığımı söylüyor.

Yakışmak mı?

Acaba “bir şeyin bana yakışması” benim hangi gelişim alanımı destekliyor? Hiç düşündün mü anne?

Yine kuzenlerime ziyarete gittiğimizde beni çok şık giydirmene gerek yok anne.

O kıyafetler benim oyun oynamamı, rahat hareket etmemi engelliyor. Oyun benim dünyam, öğrenme, eğlenme aracım. Basit ama önemli bir konu kıyafet; rahat ve kullanışlı olması benim için en iyisi. Lütfen bunları okuyorsan artık beni şık, güzel veya büyükler için takım dediğiniz, biz çocuklar için sıkıcı olan kıyafetler yerine gelişimim ve iyiliğim için benim daha rahat edebileceğim kıyafetler giydir bana. Özetle el âleme göre değil bana göre, bir çocuğa göre giydir olur mu?

Unutmadan, bir de babam ve oyuncak mevzusu var!

Babam da sanki kendisine oyuncak alıyormuş gibi... Kendi oyun zevkine göre seçiyor tüm oyuncakları. Ama babacım sen otuz iki yaşındasın ve senin seveceğin oyuncakla hiç bir yaşındaki çocuğun veya benim seveceğim oyuncaklar aynı olabilir mi? Oyuncak alırken;

- Mavi bunu sever mi?
- Bu oyuncak Mavi'nin yaşına ve gelişimine uygun mu?
- Bu oyuncak Mavi'ye ne gibi yarar sağlayabilir?

sorularını kendine sorup ona göre oyuncak almalısın, kendine göre değil yani. 😊

Ayrıca çok önemli bir konuyu sizinle paylaşmak istiyorum. Lütfen ikiniz de iyi dinleyin burayı. Benim için veya kardeşim için ister oyuncak ister farklı bir eşya alırken lütfen çocukça düşünme sanatını kullanın. Mesela bir Mavi olun, “Ben üç yaşındaki Mavi olsam hangi oyuncaklardan hoşlanır, hangi kitabı severdim veya hangi kıyafet hoşuma giderdi?” deyin ve ona göre alın.

Tabii tüm bu saydıklarımı yalnız almanız gerekiyorsa çocukça düşünme sanatını kullanın, aksi hâlde karar verme sürecinde ben olursam olayı, oyuncuğu, eşyayı kabullenme sürecim daha da hızlanacak, aldığımız eşyaları daha çok sevip, onlarla daha fazla zaman geçirebilece-

ğim. Karar verme sürecinde biz çocuklar da olursa eğer yanlış bir ürün dahi alsak, ürünü kendimiz aldığımız için kimseye bahane bulmadan veya uydurmadan durumun olumsuz sonuçlarına daha kolay katlanabiliriz. Ya da daha anlaşılır şekilde söyleyeyim, ürün kötü çıkarsa ağlayacak, sızlayacak, bahane üretecek hâlimiz kalmaz.

Karar verme sürecinde yer almanın biz çocuklara ne kadar önemli beceriler kazandırabileceğini fark edebilirsiniz keşke. Eminim çoğu seçimi bana yaptırır, bana daha fazla sorumluluk verir, siz daha az sorumluluk alırdınız.

Bu arada karar verme süreci derken onlarca kıyafet arasında benim kıyafet seçmemi beklemeyin!

Geçen annemle mağazaya gittik. Annem orada bana bir sürü kıyafet gösterdi.

- Mavi bu nasıl?
- Mavi bunu beğendin mi?
- Mavi bu sana çok yakışır, bu olsun mu? diye kıyafetleri gösterdi durdu. İnanır mısınız oradan kıyafet almadan ayrıldık.

Neden mi?

Çünkü o kadar kıyafeti benim birbiriyle kıyaslamam, hepsinin beğendiğim yönlerini değerlendirmem ve iç-

lerinden benim için en iyi olanı seçmem neredeyse imkânsız.

Hepsini beğendim aslında ya da beğenmedim 😊

Bak yine kafam karıştı.

Sanırım kararsız kaldım 😞

Birini elime aldım diğer kıyafet aklımda kaldı hep. Arada kaldım yani.

Sonuç olarak kıyafet alamadan annemle mağazadan ayrıldık. Hatta annem kızgınlıkla beraber biraz darıldı sanırım bana. Kendi kendine “Hiçbir şeyi de beğenmiyorsun.” diye mırıldanıyordu.

Bu konuda da size bir ipucu vereyim mi? Benim yaşlarımdaki çocuklar birbirinden farklı durumları karşılaştırabilir ama çok fazla seçenek olursa eğer kafamız karışabilir. Bu nedenle annem orada eğer kendi beğendiği dört veya beş kıyafeti gösterip onların içlerinden seçmemi isteseydi eminim çok daha kolay kıyafetleri karşılaştırabilir ve içlerinden en beğendiğimi seçebilirdim. Ama seçenek çok olunca iyice kafam karıştı, seçemedim. Üzdüysem seni özür di-

lerim anne. Senden ve babamdan ricam bu ve benzeri durumlarda sınırsız ve çok fazla seçenek arasında benim seçmemi, beğenmemi istemek yerine sizin uygun gördüğünüz en az üç, en fazla beş seçenek arasında karar vermemi isteyin. Göreceksiniz çok daha kolay karar verebileceğim. Aynı zamanda hem senin seçtiklerin arasından birisini seçmiş olacağım hem de karar verme sürecinde aktif yer alacağım için ben de çok mutlu olacağım.

Neyse... Çocukça düşünme sanatı çocuk büyüten, çocuğunun her anlamda gelişmesini isteyen herkesin bu süreçte mutlaka dikkate alması gereken temel ve önemli bir beceri olduğundan öz güven geliştirici "kontrollü serbestlik" başlığında yeniden değineceğim, şimdi lafı daha fazla uzatmadan konumuza dönelim. Evet, sanırım kardeşim için yapılan hazırlıklarda kalmıştık?

Umarım annem, anneannem ve onların gün arkadaşları bana yaptıkları gibi ev ev dolaştırma, banyo suyuma altın koyma, akşam ezandan sonra dışarı çıkmama, kırk kaşık su ile yüzümü yıkama, kekik otuyla banyo yapma ve benim için en acı vereni gözlerime limon sıkma âdetlerini kardeşim için de yapmazlar. 😊

Siz hiç gözlerinize limon sıktınız mı? İnanışa göre gözler parlak oluyormuş ve daha iyi görüyormuş. Ama nasıl canımın yandığını bir ben bilirim, kimse bunu hesaba katmıyor.